

DUNYO OKEANI TABIIY RESURSLARIDAN FOYDALANISH

Homroqulov Husan Hikmatulla o'g'li

Urganch davlat universiteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7043290>

Annotatsiya. *Dunyo okeani o'zining tabiiy resurslari bilan ta'minlanish darajasiga ko'ra eng yuqori desak adashmaymiz. Endi ba'zi hududlar bor resurslar kam ta'minlangan lekin shunday joylar borki neft, gaz biologik resurslar va boshqa tabiiy resurslar juda katta zahiraga ega. Maqolada dunyo okeani tabiiy resurslaridan foydalanish bo'yicha ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: okean, promille, shelf, batial, abissal, biotip, tugaydigan resurslar, agroiklimiy resurslar.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ МИРОВОГО ОКЕАНА

Аннотация. *Не будет ошибкой сказать, что Мировой океан является самым высоким по своим природным ресурсам. Сейчас есть некоторые районы, которые бедны ресурсами, но есть места, которые имеют огромные запасы нефти, газа, биологических ресурсов и других природных ресурсов. В статье представлена информация об использовании природных ресурсов Мирового океана.*

Ключевые слова: океан, промилле, шельф, батияль, абиссаль, биотип, истощающиеся ресурсы, агроклиматические ресурсы.

USE OF THE NATURAL RESOURCES OF THE WORLD'S OCEANS

Abstract. *It will not be a mistake to say that the World Ocean is the highest in terms of its natural resources. Now there are some areas that are poor in resources, but there are places that have huge reserves of oil, gas, biological resources and other natural resources. The article provides information on the use of natural resources of the World Ocean.*

Keywords: ocean, per mille, shelf, bathyal, abyssal, biotype, dwindling resources, agro-climatic resources.

KIRISH

Dunyo okeani 4 milliard yildan ortiq vaqt davomida mavjud bo'lib, shundan 3 milliard yil dengiz va okeanlarda fotosintez ishlab chiqarish jarayonlari hisoblanadi. Jahon okeanining tuz tarkibi biroz o'zgarib turadi, suvda davriy jadvalning deyarli barcha elementlari mavjud. Hisob-kitoblarga ko'ra dunyo okeanida erigan moddalarning umumiy massasi juda katta ko'rsatkichga baholanadi - 50 - 60 trillion. t) 300 mingdan ortiq hayvon turlari va 100 mingdan ortiq o'simlik turlari yashaydi. Dunyo okeanining relyefi juda xilma-xil: uning yuzasining 80% ga yaqini 3 ming metrdan ortiq chuqurliklarga va atigi 8% - kontinental shelfga mos keladigan chuqurliklarga to'g'ri keladi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Dunyo okeanidagi juda ko'p tabiiy resurslardan bugungi kunda butun dunyo bo'yicha keng ko'lamda foydalanib kelinmoqda. Dunyo okeani tabiiy resurslarga, mineral resurslarga, iqlimiy va biologik resurslarga boy bo'lgan biotibdir. Dunyo okeanining asosiy boyligi dengiz suvidir. U 75 ta kimyoviy elementni o'z ichiga oladi, ular orasida uran, kaliy, brom, magniy kabi muhim elementlar mavjud. Okeandagi resurslar eng ko'p tarqalgan hududlar bu okeanlarning shelf qismi hisoblanadi. Undan keyingi o'rinalarda resurslar bilan ta'minlanish darajasiga ko'ra batial qismi va eng oxirgi o'rinda abissal qismi hisoblanadi. Dunyo okeanidagi inson hayoti faoliyati davomida foydalanadigan eng asosiy resurslari quyidagilar hisoblanadi: Okean eng

xilma-xil resurslar ombori bo'lib, uzoq qit'alar va orollarni bog'laydigan erkin va qulay yo'ldir. Dengiz transporti mamlakatlar o'rtasidagi yuk tashishning qariyb 80 foizini ta'minlab, o'sib borayotgan jahon ishlab chiqarish va ayirboshlashga xizmat qiladi. Sayyoramiz yuzasining qariyb 71 foizini egallagan dunyo okeani mineral boyliklarning ulkan omboridir. Uning chegarasidagi minerallar ikki xil muhitda - gidrosferaning asosiy qismi sifatida okean suvi massasining o'zida va litosferaning bir qismi sifatida er qobig'ining pastki qismida joylashgan.

Dunyo okeani mexanik va issiqlik energiyasining ulkan, haqiqatan ham tugamaydigan resurslarini o'z ichiga oladi, bundan tashqari, doimiy ravishda yangilanadi. Bunday energiyaning asosiy turlari toshqinlar, to'lqinlar, okean (dengiz) oqimlari va harorat gradienti energiyasidir. To'lqinlarning energiyasi ayniqsa jozibali. To'lqin hodisalari odamlarga qadim zamonlardan beri ma'lum bo'lib, ko'plab qirg'oq mamlakatlari hayotida ma'lum darajada ularning hayotining butun ritmini belgilab beradigan juda muhim rol o'ynagan va o'ynashda davom etmoqda.

TADQIQOT NATIJALARI

Dunyo okeanining yana bir energetik resursi okean (dengiz) oqimlari bo'lib, ular ulkan energetik salohiyatga ega. Shunday qilib, Fors ko'rfazi oqimining oqimi hatto Florida bo'g'ozi hududida ham 25 million m³ / s ni tashkil qiladi, bu butun dunyo daryolarining oqim tezligidan 20 baravar yuqori.

Dunyo okeanining biologik resurslari nafaqat juda katta o'lchamlari, balki g'oyat xilma-xilligi bilan ham ajralib turadi. Dengiz va okeanlarning suvlari, mohiyatiga ko'ra, ko'plab tirik organizmlarning zich joylashgan dunyosi: mikroskopik bakteriyalardan tortib Yerdagi eng yirik hayvonlar - kitlargacha. 180 mingga yaqin hayvon turlari Quyosh tomonidan yoritilgan sirdan chuqur dengizning qorong'u va sovuq sohasigacha bo'lgan ulkan okean bo'shliqlarida, jumladan 16 ming xil baliq, 7,5 ming turdagi qisqichbaqasimonlar va 50 mingga yaqin turdagi hayvonlar yashaydi. oshqozon oyoqli mollyuskalar. Jahon okeanida 10 ming o'simlik turi ham mavjud.

MUHOKAMA

To'lqinli elektr stantsiyalari dengiz va okean qirg'oqlarida energiya inqirozi muammosini hal qilishga yordam beradi. Tegirmonlar ham dengiz to'lqinlari yordamida ishlaydi. To'g'onlarni qurishni talab qilmaydigan loyihalar mavjud, suv to'plash uchun, jumladan, ichimlik suvi va aylanma kanallarni qurish zarurati endi tahdid qilmaydi - Shimoliy okean muzliklari cho'llarni sug'orishi mumkin.

XULOSA

Maqolada xulosa sifatida umumlashtirish asosida dunyo okeani insoniyat kelajagi degan xulosaga kelish mumkin. Dunyo okeani insoniyat hayotida tobora muhim rol o'ynamoqda. Okeanlar foydali qazilmalar, energiya, o'simlik va hayvonot boyliklarining ulkan ombori bo'lib, ularni oqilona iste'mol qilish va sun'iy ko'paytirish bilan deyarli tugamaydigan deb hisoblash mumkin. Dunyo bo'ylab tez o'sib borayotgan aholini oziq-ovqat va rivojlanayotgan sanoat uchun xom ashyo bilan ta'minlash zarurati, energiya inqirozi xavfi, chuchuk suv yetishmasligi insonlarni dunyo okeani resurslaridan foydalanishni tashkil etishni takomillashtirishni talab etmoqda.

REFERENCES

1. O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi. Toshkent 2004.
2. Ma’mun akademiyasi axborotnomasi jurnali.
3. Turli xil internet saytlari. www.ziyonet.uz
4. www.wikipediya.org
5. www.fayllar.org